

УДК 633. 819

Код UPOV: PERIL_FRU

Методика

проведення експертизи сортів перили (*Perilla frutescens* (L.) Britton var. *japonica* Hara)
на відмінність, однорідність та стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Perilla frutescens* (L.) Britton var. *japonica* Hara.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 25 г або 6000 насінин.

2.3 Насіння має бути здорове на вигляд, не уражене хворобами, не пошкоджене шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 **Тривалість експертизи.** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 **Місце експертизи.** Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 **Умови для проведення експертизи.** Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано літерами у другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 **План експертизи.** Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до завершення циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 60 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,45 × 0,20 м.

3.5 **Метод дослідження.** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу прояву ознак (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 Кількість рослин / частин рослин. Експертизі підлягає щонайменше 60 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 60 рослин або частин рослин;

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 60 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 Експертиза на відмінність

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 Експертиза на однорідність

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 60 рослин допускаються три нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 Експертиза на стабільність

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, по завершенню кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він вважається стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту, використовуючи ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабо варіюють в межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Насінина: забарвлення покривної шкірочки (ознака 2);
- Сіянець: забарвлення (ознака 3);
- Листкова пластинка: забарвлення верхнього боку (ознака 11);
- Листкова пластинка: забарвлення нижнього боку (ознака 13).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучають до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови доводять це унеможлиблюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

(a) – пояснення до Таблиці ознак у розділі 8.

7. Таблиця ознак сортів перили

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. QN	Насінина: за розміром VG	мала	3	Bora
		середня	5	Perro, Saeyeupsil
		велика	7	Daeyeup, Pergro
2. (*) PQ	Насінина: забарвлення покривної шкірочки VG	біле	1	Daeyeup
		сіре	2	
		бежеве	3	Pergro
		вохряно-жовте	4	
		коричневе	5	Perro
		пурпурове	6	
3. (*) PQ	Сіянець: забарвлення VG	зелене	1	Pergro, Perlime
		пурпурово-червоне	2	Perro, Saeyeupsil
4. QN	Рослина: кількість бічних гілок (за повного цвітіння) VG (a)	відсутні або дуже мала	1	
		мала	3	Pergro
		середня	5	Perro, Saeyeupsil
		велика	7	Perlme
5. QN	Рослина: за висотою VG / MS (a)	низька	3	Dasil
		середня	5	Perro, Saeyeupsil
		висока	7	Pergro
6. (+) PQ	Стебло: форма поперечного перерізу VG (a)	округла	1	
		ребриста	2	Perro, Perlme
		квадратна	3	Pergro, Pergro
7. QN	Стебло: опушення VG (a)	відсутнє або дуже слабе	1	Perro
		слабе	3	Saeyeupsil
		помірне	5	Pergro, Perlme
		сильне	7	
8. QN	Листкова пластинка: за довжиною VG / MS (a)	коротка	3	Purple
		середня	5	Perro, Saeyeupsil
		довга	7	Pergro
9. QN	Листкова пластинка: за шириною VG / MS (a)	вузька	3	
		середня	5	Perro, Saeyeupsil
		широка	7	Pergro
		дуже широка	9	Perlme
10. (+) PQ	Листкова пластинка: форма VG (a)	ланцетна	1	Perro
		яйцеподібна	2	
		округла	3	
		серцеподібна	4	Namchun, Pergro
11. (*) PQ	Листкова пластинка: забарвлення верхнього боку VG (a)	жовтувато-зелене	1	Saeyeupsil
		зелене	2	Pergro, Perlme
		сірувато-зелене	3	
		пурпуровате	4	Perro
12. QN	Листкова пластинка: інтенсивність забарвлення верхнього боку VG (a)	слабка	3	Pergro
		помірна	5	
		сильна	7	Perlme, Perro

1	2	3	4	5
13. (*) PQ	Листкова пластинка: забарвлення нижнього боку VG (a)	зеленувате	1	Pergro
		пурпурувате	2	Bora, Hojiso, Perro, Perlime
14. QN	Листкова пластинка: інтенсивність пурпурового забарвлення нижнього боку VG (a)	дуже слабка	1	Perlime
		слабка	3	
		помірна	5	
		сильна	7	Perro
		дуже сильна	9	Bora, Purple
15. QL	Листкова пластинка: профіль VG (a)	увігнутий	3	Perro
		плескатий	5	Pergro, Saeyeupsil
		опуклий	7	
16. QN	Листкова пластинка: пухирчастість VG (a)	відсутня або дуже слабка	1	
		слабка	3	
		помірна	5	Pergro, Perlime
		сильна	7	Perro
17. QN	Листкова пластинка: розсіченість краю VG (a)	дуже слабка	1	
		слабка	3	
		помірна	5	Pergro, Saeyeupsil
		сильна	7	
		дуже сильна	9	Purple
18. PQ	Листкова пластинка: тип розсіченості краю VG (a)	городчастий	1	
		пилчастий	2	Pergro, Saeyeupsil
		зубчастий	3	Perro, Purple
19. QN	Листкова пластинка: розсіченість краю за глибиною VG (a)	мілка	3	Pergro
		помірна	5	Perlime, Saeyeupsil
		глибока	7	Purple
20. PQ	Суцвіття: розташування VG	лише верхівкове	1	
		переважно верхівкове	2	Pergro, Saeyeupsil
		пазушне	3	Perro
21. QN	Суцвіття: кількість кластерів (простих суцвіть) VG	мала	3	Purple
		середня	5	Pergro, Saeyeupsil
		велика	7	
22. QN	Суцвіття: кластери за довжиною (за найбільшою кількістю відкритих квіток) VG	короткі	3	Purple
		середні	5	Pergro, Saeyeupsil
		довгі	7	
23. QN	Квітка: за розміром VG	мала	3	Pergro
		середня	5	Saeyeupsil
		велика	7	
24. PQ	Квітка: забарвлення VG	біле	1	Pergro, Saeyeupsil
		червонувато- пурпурове	2	Bora

1	2	3	4	5
25. QN	Квітка: інтенсивність червонувато-пурпурового забарвлення VG	слабка	3	Bora
		помірна	5	
		сильна	7	
26. QN	Чашолисток: антоціанове забарвлення VG	відсутнє або дуже слабе	1	Pergro
		слабе	3	
		помірне	5	
		сильне	7	Bora
27. QN	Час початку цвітіння VG	ранній	3	Dasil
		середній	5	Pergro, Saeyeupsil
		пізній	7	Perlime
28. QN	Сухе насіння: маса 1000 шт. MG	мала	3	
		середня	5	Perro
		велика	7	Pergro

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів перили

8.1 Пояснення, які охоплюють кілька ознак

Ознаки, навпроти яких в другій колонці присутня одна з наступних позначок, мають обстежуватися наступним чином:

(а) Якщо не вказано інше, всі ознаки на рослині, стеблі та листку слід обстежувати на повністю розвинених рослинах до розкриття перших квіток.

8.2 Пояснення або ілюстрації до окремих ознак

До 6. Стебло: форма поперечного перерізу.

1

Округла

2

ребриста

3

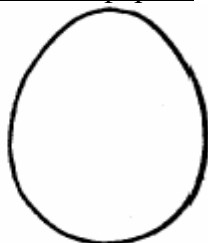
квадратна

До 10. Листкова пластинка: форма.

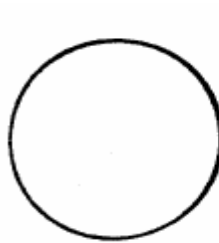
1

Ланцетна

2

яйцеподібна

3

округла

4

серцеподібна

9. Література

Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of *Perilla* (*Perilla frutescens* (L.) Britton var. *japonica* Hara) (TG /219/1, UPOV) // Geneva. 2004-03-31. – 20 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg219.pdf